

Lydie otvírá svůj dům

Původ materiálu

Jiří Bureš

Pořadí v lekci

13

Téma

Evangelium překonává a ničí bariéry

Cíl

- Malé děti prožijí radost z toho, že mohou někoho obdarovat.
 - Starší děti uslyší, že víra odstraňuje překážky mezi lidmi.
-

Pro učitele

Biblický text: Sk 16,11–15.(16–39); Sk 16,40

Stručný děj: Pavel se Silasem se přeplaví přes moře do Filip, je sobota a hledají synagogu, kde by začali kázat. Narazí na skupinu žen u řeky, kterým zvěstují evangelium. Obchodnice Lydie uvěří, nechá se pokřtít a otevře jim svůj dům. (Ve městě muže sleduje věstkyně — otrokyně, která na ně upozorňuje hlasitým křikem. Pavel z ní vyžene zlého ducha; je poté spolu se Silasem obviněn majiteli otrokyně a zatčen. Boží mocí jsou však z vězení osvobozeni a ještě získají pro víru i žalárníka. Nakonec se jim omluví filipští soudcové a zproští je viny.) Pavel se Silasem se vrací do Lydiina domu, povzbudí křesťany tam shromážděné a odchází z Filip.

Výkladové poznámky

Pavel a Silas: Na další misijní cestě se stává Pavlovým společníkem Silas (ručitel Jeruzalémského smíru, viz Sk 14,27) a zřejmě i vypravěč knihy Skutků, Lukáš (píše v první osobě). Pro zjednodušení se budeme držet v našem vyprávění pouze obou v textu jmenovaných postav.

Filipy: Řecké město, vznikne zde jeden z důležitých sborů první církve, adresáti Pavlových listů Filipským.

Misie nezačíná přes synagogu: Pro Pavla je typické začít v novém místě kázat v „modlitebně“ (Sk 16,13), tedy v synagoze. Zde však nečekaně narazí v sobotu na **skupinu žen u řeky**. Zřejmě jsou tu kvůli koupeli, aby se rituálně očistily pro sobotní bohoslužbu.

Kdo byla Lydie?

- Mít povolání bylo pro ženu ve starověku nezvyklé, tím spíš povolání obchodnice.
- Obchodovala s purpurem, barvivem na látky, kterému se v její původní vlasti (město Thyatira) dobře dařilo, zřejmě jej nechala dovážet přes moře do Filip.
- Vystupuje jako hlava domácnosti, tedy byla buď svobodná nebo vdova.
- Je „bohobožná“ (Sk 16,14), což ve Skutcích znamená: pohanka, která sympatizovala s židovstvím a účastnila se ritů.

Sk 16 = ženy > muži: Tématem kapitoly je osvobození působené evangeliem, které je ukázáno na příkladu dvou žen. Lydie pozve kazatele, aby měli základnu v jejím domě (Sk 16,15). A otrokyně, manipulovaná svými mužskými majiteli, je osvobozena (Sk 16,18–19).

Pozvání: „Jste-li přesvědčeni, že jsem uvěřila v Pána, vejděte do mého domu...“ (Sk 16,15). Lydie váže své naléhavé pozvání na víru v Krista, která překonává společenské bariéry (když muži mluví s cizími ženami, jde o něco pro starověk nepatřičného; když cizí muži u ženy bydlí, je to skandální i dnes).

Dům: Ve Sk 16,40 je naznačeno, že u Lýdie bylo shromáždění křesťanů. Domy bohatých křesťanů byly podle zpráv i vykopávek prvními „kostely“ vznikající církve. Bývala v nich větší místnost, sloužící ke shromáždění (na rozdíl od synagog však ženy nebyly stranou). Ve vyprávění budeme s touto představou pracovat, i když ji text Skutků jen naznačuje.

Úskalí

Biblickému textu nejde o to, že Lydie je **první evropskou křesťankou** (jak se chybně uvádí). Technicky je to pravda, ale v době sepsání textu žádný pojem Evropy neexistuje, Filipy jsou územím Římské říše stejně jako Troada, odkud Pavel připlul. Informace o „evropanství“ navíc překrývá význam postavy, která reprezentuje ve Sk ženy, jež byly v antice podřízené mužům a materiálně i společensky směřovány k pasivitě. Lydie je protikladem nesvobodné bytosti a její aktivita umocněná evangeliem se stane požehnáním pro filipský sbor. Jinými slovy, Lydie není prvním evropským křesťanem, nýbrž v Kristu osvobozenou ženou.

Doporučujeme se tématu evropanství zcela vyhnout, nebo (považuje-li to vyučující za nutné) jej pouze zmínit na závěr jako informaci navíc.

Odkazy

Läufner, Erich: *Malí lidé v Novém Zákoně*. Kostelní vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002; s. 26–28.

Odkazy na starší přípravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro děti

Předškolní děti

Pro vyprávění použijme krabici, zabalenou jako dárek (pro motivaci a pak pro Lydiino rozhodnutí), a velkou obálku s obrazem srdce nebo úsměvu (tj. „dobrá zpráva“ Pavla a Silase). Pokud chceme, můžeme do krabice s dárkem schovat i nějaký předmět, který v závěru vyprávění rozbálíme — například domku, nebo vystřihovánku, kterou s dětmi slepíme, nebo omalovánku. Na závěr vyzveme děti, aby svůj výrobek (domek) vnovali někomu z kostela (tj. ne rodičům) — jako Lydie!

Chci něčím přispět... a nevím jak (motivace)

Dostáváte rádi dárky? (...) Jasně! Dostávat dárky je bezva. Každý je rád obdarovaný.

A kdy člověk může čekat dárek? (...) Třeba když přijede návštěva zdaleka. Anebo když slavím narozeniny.

No dobře, ale co když slaví narozeniny někdo druhý? Maminka nebo dědeček? Nebo třeba kamarád? To je pak zase na nás, abychom pro něj něco vymysleli. Abychom připravili dárek my. A to už je těžší.

Pak třeba nějaký kluk řekne: „Já nemám, co bych kamarádovi dal, všechno je takové obyčejné.“ A jiné děvčátko řekne: „Já bych něco vyrobila nebo nakreslila... ale bojím se, že se to nepovede. Že se to dědečkovi nebude líbit.“ Znáte to? (...)

A přece nemusíte darovat něco velkého. Stačí, když přispějete tím, co máte a umíte. Kamarádovi složíte vlaštovku. Dědovi nakreslíte obrázek. A ono to stačí.

Lydie chce přispět k Boží věci

Dnes si povíme příběh o ženě, která také nevěděla, co má darovat. Čím může přispět. Ta žena se jmenuje Lydie.

Lydie je obchodnice. Prodává nádherné látky mnoha barev. Má také velký dům na kraji města. Po práci v něm odpočívá. To je klid a pohoda!

Jednoho dne ale potkala Lydie ve městě dva neznámé muže. Představili se jako Pavel a Silas. A ti ji předali vzácnou zprávu.

Vyprávěli jí o Bohu, který má rád všechny lidi. A poslal k nim svého syna, Ježíše. To byla pro Lydii nová věc! Ti dva muži jí udělali radost. To je ale nádherná zpráva, kterou od nich dostala!

Lydie má nápad. Také by jim chtěla něco darovat. Také by chtěla něčím přispět... Jenže co má udělat? Umí jen barvit látky.

Už to má! Nabídne Pavlovi se Silasem místo ve svém domě. Můžou u ní bydlet a odpočívát, a přitom roznést tu dobrou zprávu všem lidem ve městě.

Od té doby není v domě klid: bydlí tu hosté, Pavel se Silasem. Lydie se o ně musí starat. Ale má radost: dobrá zpráva se rozšířila do celého města!

Pomůcky: Zabalený dárek, velká dopisová obálka s namalovaným úsměvem („zpráva“), případně obraz domku nebo domek složený z barevných látek, vystřihovánky.

Školní děti

Dětem lze příběh vyprávět s postavami z flanelografu. Nebo vyprávět s pomocí obrazů míst (synagoga, řeka, dům, obchod), které se v příběhu mění a reprezentují různé role Lydie.

Motivace: Znáte někoho, pro koho je těžké se dostat na bohoslužbu? (...)(Vozíčkář; babička, která nemůže na nohy; ten, kdo bohoslužbě nerozumí, protože je zvenku.) Můžeme pro ně něco udělat? Pomoci jim překonat překážku? Jak?

Překážky a bariéry

Lydie byla zvyklá na překážky. Když začínala obchodovat s barvami ve městě Filipách, nebrali ji vážně. Žena a podnikání? Kdo to kdy viděl? Nenechala se odradit, a její obchod vzkvétal. Občas si ovšem vyslechla své.

„Žena má sedět doma, vařit a uklízet,“ řekl jí jeden zákazník do očí.

A to Lydie nechtěla, tak si svůj život nepředstavovala. Možná by bylo pro ostatní jednodušší, kdyby měla muže. Nějak by to zapadalo do jejich představy: „Muž je hlavou rodiny, žena poslouchá“. Ale Lydie žila sama, sama rozhodovala o správě domu, sama zvládala obchod.

Ještě v jedné věci byla Lydie jiná. Chodila na židovské bohoslužby a přemýšlela ráda o Bohu — i když nepocházela z židovské rodiny. V sobotu se umyla u řeky a šla se ženami do modlitebny. Sedly si do zadní místnosti a poslouchaly za okýnkem. Pak přišli muži, četli z Písma, mluvili, modlili se. Tak to chodí, věděla Lydie, ženy jsou vzadu. A přece tam chodila ráda.

Setkání u řeky

V tu sobotu se šla umýt k řece, jako obvykle. Ale něco obvyklé nebylo. Vedle hloučku židovských žen seděli dva muži a soustředěně si s nimi povídali. Lydie byla v šoku: Cizí chlapi, a baví se s námi!

Jeden z nich právě hovořil, Pavel se jmenoval. Mluvil o Abrahamovi, o Davidovi... a o někom, jehož jméno z Písma neznala. Ježíš? Kdo to má být? „Mesiáš, Kristus...“ zaznělo za chvíli. Lydie poslouchala se stále rostoucím zájmem. Pavel nemluvil jako ti v modlitebně. Mluvil o Ježíši, a přitom mluvil o ní, o jejích přáních a otázkách. Ta slova se dotkla jejího srdce.

Ten den Lydie neodešla do modlitebny spolu se ženami. Naslouchala a nechala se pokřtít. Nechali se pokřtít i další obyvatelé jejího domu: služebníci i služebnice, muži, ženy, děti.

Večer se loučili. A tu se Lydie osmělila: „Pavle a Silasi, dnešní den pro mne mnoho znamená. Uvěřila jsem v Ježíše. To, co teď řeknu, bude znít divně: jsem cizí žena, skoro mne neznáte a vůbec se to nesluší. Ale jestli věříte, že mne Bůh přijal stejně jako vás, tak prosím zůstaňte u mne! Zůstaňte jako moji hosté.“

Dům pro bratry a sestry

Pavel a Silas zůstali. Zabydli se v jejím velkém domě. A jejich služba ve Filipách se dařila, víc a víc lidí uvěřilo v Ježíše Krista.

A tak se stal Lydiin dům místem setkání i pro další křesťany. Přicházeli, mluvili, modlili se. Jen jedno hostitelka ve svém domě neměla: zadní místnost s okýnkem. Muži a ženy sedávali

vždy spolu. „Bůh nikomu nestraní,“ připomínala si Lydie slova, která slyšela od Pavla.

Pomůcky: Obraz žen ve vedlejší místnosti synagogy (např. z biblického atlasu). Foto mikve, prostoru pro rituální koupel žen před bohoslužbou. Pro starší děti k rozhovoru: foto lidí, pro které může dnes být obtížné včlenit se do české křesťanské komunity (Rom, bezdomovec, cizinec, vozíčkář, gay, člověk s Downovým syndromem).

Přesah

- Rozhovor o vyloučených skupinách, nad fotkami.
 - Hra na vozíčkáře: Vedoucí NŠ řídí představu dětí, které se pokusí vcítit do vozíčkáře, který přijel na bohoslužbu v jejich kostele „zkuste zavřít oči, představte si, že na vozíku přijedete ke kostelu. Snažte se dostat dovnitř... k večeři Páně... po bohoslužbách na kávu... na záchod atd.“
-

Liturgie

Písně

Tvá svoboda (SV 344); To já, ó Pane m?j (SV 333);

Nám pomoz Pane milý (EZ 631); Jeden Pán, jedna víra (EZ 678);

Za ty, kdo hladem trpí (SV 387)

Z nového zpěvníku: kánon [Ha šalóm](#) (hebrejská slova znamenají: Pokoj pro svět, svět pro pokoj), [Můj Bůh je můj štít](#), [Ta touha hluboko je v nás](#), [Bůh nás obnovil k novému životu](#)

Biblický text k zapamatování

Náš Pán nikomu nestraní. (Ko 3,25 b, srv. Ř 2,11)

Rituál

Společné setkání lze pravidelně *zahajovat písní* např. [Dík slovům tvým](#). Krátká je píseň *Dál p? ece nejdeme sami* (SV 39). Dá se využít také refrén písně *To já, ó Pane m?j* (SV 331) a její první sloka „Koho pošlu, kdo se hlásí...“ Na tyto písně se dá navázat představením postavy, o které si dnes budeme povídat.

Zahájení s pomocí *výtvarného znázornění*: Do světla reflektoru na plakátu umístíme dnešní postavu (černobílý obrázek), po vyprávění ji mohou děti vybarvit. Dnes do světla reflektoru vstoupí žena, Lydie.

Okénko do bohoslužeb

Mám pro vás otázku: Co potřebujeme, abychom mohli slavit bohoslužbu? Bez čeho se bohoslužba neobejde? (...) Bez Bible, lidí/společenství, kázání, faráře, kalicha, večeře Páně...

A co kostel? Potřebujeme kostel? Může být bohoslužba i někde jinde než v kostele? (...) Může. Bohoslužby v kostele jsou krásné, ale jde to i bez něj. Byly doby, kdy křesťané žádné kostely neměli a scházeli se na různých jiných místech. Dnes o tom uslyšíte v příběhu z knihy Skutků.

Dnes mám s sebou klíč. Je to pořádný kousek, co říkáte? Ten bude od nějaké velké budovy. Co se dá dělat s klíčem?

Zamknout a zajistit dům. Před někým cizím, kdo by mě rušil. Kdo by mi mohl něco vzít a ukrást. Anebo ten dům klíčem odemknout a pozvat někoho dál. To je pěkné, ale pak mi chybí klid. A kdoví, kdo mi do mého domu vlez.

Takže otevřít, nebo zamknout? To není jednoduchá volba. Dnes o tom uslyšíte příběh, a uvidíte, jak to dopadne.

Modlitba

Bože, ty neopovrhneš žádným člověkem, je ti stejně milé dítě, žena, muž i někdo, koho lidé snadno a rychle odsuzují. Prosíme, ved' nás k vzájemnému přijímání a pochopení pro jiné. Amen.

Kam dále

[Hrubantová Dagmar, upr. Drahomíra Dušková Havlíčková: Do Makedonie, Pavle!](#)

[Eva Muroňová: Obchodnice Lýdie – sponzorka prvních křesťanů \(vira.cz\)](#)

[Dura Europos, nejstarší dochovaný křesťanský „domácí kostel“ \(wikipedia\)](#)

[Kánon „Ha šalóm“ z připravovaného zpěvníku](#)

[Píseň „Můj Bůh je můj štít“ z připravovaného zpěvníku](#)

[Píseň „Ta touha hluboko je v nás“ z připravovaného zpěvníku](#)

[Píseň „Bůh nás obnovil k novému životu“ z připravovaného zpěvníku](#)

[Píseň „Dík slovům tvým“](#)

Odkaz na píseň

[Tvá svoboda, tvá svoboda nade mnou](#)

[To já, ó Pane můj, stojím tady v modlitbách](#)

[Nám pomoz, Pane milý \(EZ631\)](#)

[Jeden Pán, jedna víra, jeden křest pojí nás](#)

[Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejdeme sami IV \(s apoštolý, s Janem a celou církví\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 16,11–15](#)

[Skutky 16,40](#)